

Hakke Maral Fasaaha e Anndal finaatawaawal

Anndal finaatawaawal, bolwe dondone, e maral fasaaha

Anndal finaatawaawal don nufoo annde, baawe e dabareeje e kuutinirde de bibbe lesdi puttini. Bolwe ndondone bo don nufoo bolwe tinidinooje koo maa banginooje annde finaatawaaje. Foti de laato bolwe honnduko malla sappaaki.

Misaalu, annde ledde e nyawndiigu finaatawaa e wi'ee anndal dondonal, ammaa gamarle, e gimi, e diidi e piitirzi boo e wi'ee bolwe dondone. Nyeenyol e saawii anndal finaatawaawal (wakkati nyeenyuki) e bolwe ndonndone (to nyeenyol timminaa-ma).

Hakke maral fasaaha e reenta basiiraaji bii Adama bana sirriiji filu, kuude anndal e fasaaha, tafol/puttinol e diidi e alaamaaji, inde e surraaji kuutinirteedi nder filuuji.

Nder burnaa lesde fuu, hakke maral fasaaha e reentiree keeri bannuɗi bana keeri maral tafol, hakke maral anndal e alaamaaji maral filu. Keeri ɗin e ndokka yimbe hakke maral, nden ɗi kaɗa nguyka annde e fasaahaaji.

Raaru natal dammungal nga'al bi'eteengal "Navigating Traditional Knowledge and Intellectual Property - The Adventures of the Yakuanoi" kolloowal habaru himbe Yakuanoi kabdira rentunki mare TK mabbe.

E woodi ko yaadaay hakkunde anndal finaatawaawal e bolwe ndonndone ko luutani dabare hakke maral. Koo nde anndal finaatawaawal e bolwe ndonndone aartii dabareeji reento hakke maral hebeeki, dum hoositiraaka huunde marnde nafu reenteteende. Ngam dum hubbidinaay cardiiji goddi ko nanndi e ndimaaku, tabitre e winndere ngam hebuki hakke maral, koo boo kesamku ngam hebuki hakke maral tafol.

Koo nde woodi gaannudi dow no date reento hakke maral fasaaha reenirta anndal finaatawaawal e bolwe ndonndone, keeri reento hakke maral e mballa reentuki annde bibbe lesdi e walluki kuude mabbe njaha yeeso.

Kawtal Hakke Maral Duuniyaaru (WIPO) don wallita waduki jaabrude kiitaaji e keeri kumtanooji hakke maral dow anndal ndonndonal e bolwe ndonndone fina-tawaaje. Bolidal ngal e wadee les ardungal lisal paamtootiral hukuumaaji ngal WIPO kakkilanoowal hakke maral riskuuji ndonndoni, anndal finaatawaawal e al'aadaaji (waatoo IGC).

Raaru dereeji di'i bolwanooji IGC ngam kebaa habaru dow komitiwa ngan e no nga nastirtee.

Keeri hakke maral fasaaha wallirtee reento e besdaari al'aadaa maada

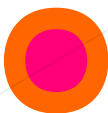
Yimbe asli'en lesdi Ostralia kawtii hoore e jaami'aare wonnde ngam be kuutinira anndal finaatawaawal be tafa lekki naawol banndu. Ve ngadii hakke maral tafol ngam be ndeenta hakke maral lekki kin.

Remoobe asli'en lesdi Peru e ndemana aawdi dankali feereeri burdundi wooduki e weluki. be pudfdii huutinirki hakke maral filu ngam besdana dankali mabbe coggu tilimngu.

Keeri hakke maral di lesdi Gaana mbinnditaama ngam haduki kampaniiji wujjuki dabareeji e pawne canyol di lexxi goddi.

Di'i tati tan nder yeruujji laabi di bibbe lesdi asli'en e himbe mabbe nafortoo nder keeri hakke maral. Ammaa wi'aaka keeri hakke maral kexanii haajeeji asli'en lesdi e himbe mabbe.

Ammaa to dum huutiniraa-ma no haani, date reento hakke maral ngoodi boteeji tilimdi. To a huutinirii keeri reento hakke maral, a haday wobbe e kampaniiji goddi koo kawte godde wujjuki anndal maada finaatawaawal e ndonndoni maada to naa aan dunganii-be. Nden boo a besday daraja kare e kuude maada ndonndone de finatawaa. Bana yeru, hakke maral fasaaha e walla filuujji pamari e deydeyaaji cemmibidina luube maaji. Nden boo, dabareeji reento hakke maral booddi e nafa filuujji nder intanet.

Raaru cappordi reento hakke maral bibbe lesdi asli'en ngam annduki no bibbe lesdi asli'en e filoobe mabbe mbotortoo date reento hakke maral e cappordi no kare e kuude lesdi ndonndoni ndentirtee nder intanet.

Faamuki anndal reento hakke maral wallete:

- ndeentaa anndal finaatawaawal e bolwe ndonndone de finaatawaa.
- ngeynaa kare e kuude dow anndal finaatawaawal e bolwe ndonndone de finaatawaa to a yidi.
- haduki yimbe be nduganaaka kuutinira mare e tafe finaatawaaje gadiraade annde finaatawaaje e bolwe ndonndone de finaatawaaje to naa be tokki keeri diidaadi dow huutinirki dum.
- haduki yimbe kuutinira anndal finaatawaawal e bolwe dondone dow meere nder filuuji lesdi e yaasi maari.

World Intellectual Property Organization
34, chemin des Colombettes
P.O. Box 18
CH-1211 Geneva 20
Switzerland

Tel: +41 22 338 91 11
Fax: +41 22 733 54 28

To contact WIPO's External Offices
visit www.wipo.int/about-wipo/en/offices

© WIPO, 2022

Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)

The CC license does not apply to non-WIPO content in this publication.

Cover: unsplash.com / © Kimzy Nanney,
© Kristen Colada Adams, © Katrin Hauf;
Getty Images / © Harshith K Aananth,
© Frans Lemmens

DOI: 10.34667/tind.46483